

**Oświadczenie złożone
przez senatora Wiesława Kiliana
na 62. posiedzeniu Senatu
w dniu 9 października 2014 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra administracji i cyfryzacji Andrzeja Halickiego

W związku z wykonywaniem mandatu senatorskiego zetknąłem się z problemem dotyczącym statusu prawnego i przekształceń własnościowych mienia należącego do Kościoła Rzymskokatolickiego i kościelnych osób prawnych znajdującego się na zachodnich i północnych ziemiach Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednym z aktów prawnych, który dotyczy tego zagadnienia, jest ustawa z dnia 23 czerwca 1971 r. o przejściu na osoby prawne Kościoła Rzymskokatolickiego oraz innych Kościołów i związków wyznaniowych własności niektórych nieruchomości położonych na Ziemiach Zachodnich i Północnych (DzU z 1971 r. nr 16 poz. 156). Pomimo lakoniczności zapisów tej ustawy ich stosowanie w praktyce prowadzić może do problemów rodzących doniosłe skutki prawne.

Pierwszym z nich jest praktyczne rozróżnienie pomiędzy przekazaniem własności nieruchomości na mocy art. 1 ust. 1–4 oraz art. 2 ust. 1 ww. ustawy. W praktyce wątpliwości budzi wykładnia pojęć takich jak „faktyczne władanie” i „cel religijny”, albowiem orzecznictwo sądowe oraz doktryna prawa nie wypracowały w tym zakresie jednolitego stanowiska. Zagadnienie to z kolei ma doniosłe znaczenie dla procedur związanych z windykacją kościelnego mienia.

Drugim zagadnieniem budzącym wątpliwości w praktyce jest kwestia własności Kościoła Rzymskokatolickiego i kościelnych osób prawnych wobec mienia pozostawionego na Ziemiach Zachodnich i Północnych. W szczególności chodzi o wyjaśnienie tego, czy Kościół Rzymskokatolicki i kościelne osoby prawne utraciły usytuowane na wskazanych obszarach mienie, a jeśli tak, to na podstawie których aktów prawnych to nastąpiło, wymuszając następnie ingerencję ustawodawcy i przewidziany ustawą tryb windykacji mienia kościelnego. Chodzi w szczególności o ustalenie, kto był właścicielem tego mienia po zakończeniu II wojny światowej. Zagadnienie to nabiera szczególnego znaczenia w kontekście wskazania, na jakiej podstawie prawnej m.in. szpitale położone na Ziemiach Zachodnich i Północnych, w tym te zarządzane przez Kościół Rzymskokatolicki, były przejmowane (nacjonalizowane) przez państwo polskie i jak kwestie te są obrazowane przez stosowne statystyki, z jednoczesnym wskazaniem procedur, w oparciu o które Kościół Rzymskokatolicki i kościelne osoby prawne odzyskałyby należące do nich nieruchomości.

Wyjaśnienie wskazanych kwestii jest szczególnie istotne w sytuacji dotyczącej szpitala położonego w Środzie Śląskiej stanowiącego część nieruchomości należących do Zgromadzenia Sióstr św. Elżbiety Prowincji Wrocławskiej. Brak pewności co do stanu prawnego wskazanych nieruchomości rodzi obawy o ich przyszłość, zwłaszcza wśród pacjentów, a także generuje konflikty.

Dlatego też, mając na uwadze doniosłe znaczenie sygnalizowanej materii w realizacji przez uprawnionych ich praw podmiotowych i działając na podstawie przepisów art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (DzU z 2011 r. nr 7 poz. 29 z późn. zm.), zwracam się do Ministra Administracji i Cyfryzacji o przedstawienie stanowiska w tej sprawie.

Z poważaniem
Wiesław Kilian